

RADIOMAKER PAT DONNEZ GOOIT VLAANDEREN VOOR DE LEEUWEN

Het Vlaamse genenpaspoort

Vlaanderen voor de leeuwen, van 7 juli tot 1 september, elke zondag om 9 uur op Radio 1.

VLAANDEREN voor de leeuwen is de vierde zomerreeks die Pat Donnez voor Radio 1 maakt. Eerder pakte hij Louis Paul Boon, Godfried Bomans en Congo en de Belgen aan. Donnez wil Vlaanderen portretteren in één lang verhaal van hoogten en laagten, oorlogen, verdriet, liefde, verknecning, onderdrukking, vallen en opstaan. Voor elk thema neemt hij een icoon uit de Vlaamse literatuur als uitgangspunt. Maar wie leest er in godsnaam nog *Pallietier* van Felix Timmermans, *De teloorgang van de waterhoek* van Stijn Streuvels of *Het gezin van Paemel* van Cyriel Buysse?

Om die verhalen toegankelijker te maken, koos Donnez voor boeken die verfilmd zijn. „Op die manier kunnen we het verhaal beter illustreren, het wordt voor de luisteraar zoals voor een blinde die naar een film kijkt”, stelt Donnez. „De verfilmingen zijn de vleeshaak waaraan we ons radioverhaal ophangen.”

In de eerste aflevering is die „vleeshaak” *De leeuw van Vlaanderen*. Donnez slaakt een diepe zucht: „Ik weet het, het boek van Hendrik Conscience is een draak. Dat geldt ook voor de verfilming van Hugo Claus uit 1984. Recensenten spraken terecht over *De*

geeuw van Vlaanderen. Zelfs de vleesgeworden beminlijkheid, Jo Röpcke, wist niets anders te zeggen dan dat de paarden hun best deden.”

Maar Donnez vindt dat je niet kan doen alsof *De leeuw* van Conscience niet bestaat. „Het boek is een stuk van de reden waarom wij op 11 juli massaal aan de barbecue zullen staan. Conscience heeft van 1302 een evergreen gemaakt. Ik kon er dus niet omheen. Daarom wordt de eerste aflevering opgehangen aan het thema identiteit.”

Meteen dringt de vraag zich op of we wel over een Vlaamse identiteit kunnen spreken. Misschien zijn er wel zoveel Vlaamse identiteiten als er Vlamingen zijn. „Dat

is de oppervlakte”, zegt Donnez. „Als je dieper peilt, merk je dat er een soort Vlaams genenpaspoort bestaat. Bijna iedereen, of hij nu een uitgesproken Vlaams nationalist, een belgicist of anti-Vlaams is, komt terug op de eeuwenlange onderdrukking.”

De scheiding van de Nederlanden in 1585 speelt ons blijkbaar nog altijd parten. Toen de Spaanse katholieke heersers alles wat protestants was het land uitranselden, emigreerden 125.000 Vlamingen. „Dat is zonder tegenspraak de grootste braindrain die Vlaanderen ooit heeft gekend”, stelt Donnez. „Het gevolg was dat Nederland zich in de gouden zeventiende eeuw kon gooien, mede dankzij dat geestelijke kapitaal van Vlaanderen. En in Vlaanderen

11 JULI

„Dankzij Conscience staan wij op 11 juli massaal aan de barbecue”

den, emigreerden 125.000 Vlamingen. „Dat is zonder tegenspraak de grootste braindrain die Vlaanderen ooit heeft gekend”, stelt Donnez. „Het gevolg was dat Nederland zich in de gouden zeventiende eeuw kon gooien, mede dankzij dat geestelijke kapitaal van Vlaanderen. En in Vlaanderen

was het zoals Willem Vermandere zingt: de overheersing was ons meesters. We zijn eeuwenlang platgelopen.”

Dat zegt volgens Donnez veel over wie we zijn. We zijn altijd op onze hoede voor de machthebbers en hebben als reactie een „achterpoortcultuur” gecultiveerd. „Hypocrisie is een ideale vluchtroute.”

Gerard Walschap rekende vaak genadeloos af met dat hypocriete Vlaanderen. Van hem koos Donnez *Een mens van goede wil* om het thema „misdaad” aan te snijden.

VOOR zijn reeks kiest Pat Donnez vooral iconen uit het verleden, hoewel hij beter vertrouwd is met de hedendaagse Vlaamse literatuur. Met een pak vooroordelen begon hij aan dit project: van Felix Timmermans bijvoorbeeld dacht hij dat hij zoetsappig proza schreef en het boerenleven cultiveerde. Hij heeft zijn mening intussen herzien: „Timmermans noemt man en paard. Die zotte vitalistische liefde tussen Marieke en Pallietier is ontzettend erotisch. Ik neem niet voor niets in de aflevering over liefde *Pallietier* als referentiewerk. Ik ben aangenaam verast door die grote openheid.”

Dat geldt ook voor *De Witte* van Ernest Claes. „De Witte is veel te lang misbegrepen geweest als dat katholieke jongetje uit Zichem dat weliswaar apenstreken uithaalde maar zich toch conformeerde. Maar de Witte is een veel grotere rebel dan we tegenwoordig denken.”

Met Johan Daisne loopt Donnez niet zo hoog op. Toch koos hij de magisch-realistische roman *De trein der traagheid* als uitgangspunt voor de aflevering over de dood, omdat het Vlaams magisch-realisme geobsedeerd was door de dood. En vooral omdat de vergeten verfilming van André Delvaux (*Un soir, un train*) met François Beukelaers als enige Vlaamse acteur naast Yves Montand en Anouk Aimé, dat magisch-realisme in zijn essentie toonde.

Hoewel de dood natuurlijk geen thema is dat Vlamingen kunnen claimen, vindt Donnez dat het in de reeks thuishoort. „Omdat Vlamingen op een eigen manier met de dood omgaan. Nergens in de wereld wordt er zo gekoffietafeld na een uitvaart als bij ons.”

Elke aflevering van *Vlaanderen voor de leeuwen* krijgt dezelfde structuur. Na een sleutelscène uit de film leest een acteur of regisseur een fragment uit het boek. Prominente getuigen (de schrijver Eric De Kuyper, de radiojournalist Jos Bouveroux, de atlete Kim Gevaert, de zangeres Zohra, de architect Bob Van Reeth, de zakenman Etienne Davignon, de rockartiest Arno, de pornokoning Dennis Black Magic) laten hun licht schijnen over het thema.

In elke aflevering zitten ook twee korte documentaires die „la Flandre profonde” gestalte geven. Even worden de spotlights gezet op één biotoop: een café, een rennersbaan, een discotheek. Daar vertellen doodgewone mensen hoe zij proberen overeind te blijven. De getuigenissen contrasteren volgens Donnez fel met wat de prominente Vlamingen vertellen. „Het is een eerbetoon aan de doorsnee Vlaming, die vandaag vertrappeld dreigt te worden door de cultus van het Bekende Vlaamingschap.”

Pat Donnez over „De leeuw van Vlaanderen”: „Zowel het boek van Conscience als de verfilming van Claus is een draak, maar je kan er niet omheen.” © rr

Guldensporenslag met 3D-animatie

KORTRIJK — De film *1302, de Slag* begint met de verschijning van de komeet Halley in 1301. Aan de hand van live-opnamen, speciale effecten en computeranimaties gebaseerd op middeleeuwse miniaturen brengt hij de Guldensporenslag in beeld en situeert hij de roemruchte veldslag in zijn historische context.

De film duurt ruim twintig minuten en speelt op drie schermen tegelijk. Op het middelste zie je het eigenlijke verhaal, de zijpanelen geven aanvullende informatie. „Net als in een middeleeuwse

triptiek”, zegt de regisseur Klaus Verscheure. *1302, de Slag* is gebaseerd op een scenario van de historicus Edward De Maesschalck en werd gemaakt in opdracht van de Stedelijk Musea van Kortrijk.

„De film is historisch accuraat”, zegt De Maesschalck. „Maar tegelijk hadden we oog voor de emotionele beleving.” Voor de verfilming van de slag zelf werden vierhonderd figuranten ingezet, als locatie fungeerde de „Kannootdries” in Sint-Denijs bij Zwegem. Ook in het Gentse Graevensteen, in burchten in Auvergne

en Champagne en op diverse plaatsen in Kortrijk werden opnamen gemaakt. De opstelling van de strijdende legers wordt getoond in computeranimatie. (vkk, belga)

„1302, de Slag” wordt tot 14 juli dagelijks geprojecteerd in de voormalige Kapel van de Groeningeabdij in het Begijnhofpark in Kortrijk, van 14 tot 18 uur (om het half uur). Op 10 juli tot 24 uur, op 11 juli tot 22 uur. Tel. 056-24.08.70.